

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Sayın Efkan Ala** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz Kerestecioğlu
İstanbul Milletvekili

Avrupa Konseyi'nin 2016 yılı Haziran oturumunda, "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" raporu görüşülerek kabul edildi. Raporda, "medya ve ifade özgürlüğü konusunda yaşanan son gelişmeler ile Türkiye'de operasyonlarla ilişkili olarak hukukun egemenliğinin ve insan haklarının erozyona uğramasının, Türkiye'deki demokratik kurumların işlemesine ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi nezdindeki zorunluluklara uyma yönündeki taahhütlerine tehdit oluşturduğu" ifade edilmiştir.

İnsan Hakları İzleme Örgütü ise pazartesi günü yayınladığı Türkiye'de sivil halka karşı yapılan kitlesel hak ihlalleriyle ilgili raporunda, insan hakları örgütlerinin ihlalleri belgelendirmek amacıyla bölgeye girmesine, operasyonlar bittikten ve sokağa çıkma yasakları kaldırıldıktan sonra bile, izin verilmediğini dile getirmektedir. Kendi araştırmacılarının dahi Terörle Mücadele Şubesi memurları tarafından, kaymakamlık izni gerektiği söylenerek engellendiği ilan edilmiştir. Örgüt, "Türkiye hükümetinin güneydoğuda bir çok bölgeyi fiilen abluka altına almış olmasının, bir şeylerin örtbas edilmeye çalışıldığına ilişkin şüpheleri beslediğini" ifade etmektedir.

Yetkililerin, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün faaliyetlerini engellemesinin öncesinde, Örgüt, Cizre'deki kimi ölümleri ayrıntılı bir şekilde tespit etme fırsatı bulduğunu, özel mülklerin yaygın bir şekilde ve hukuksuz olarak tahrip edildiğini belgelendirdiğini açıklamıştır. Ayrıca, sokağa çıkma yasaklarının hukuksuzluğuna, yaralanmış kişilerle ilgi olarak AİHM'in aldığı karara rağmen tedavi edilmediklerine ve bodrumlarda hayatlarını kaybeden insanlara dikkati çekmiştir. Rapor, "bugüne kadar ortaya çıkan delillerin, bu ölümlerin yargısız infaz ve hatta cinayete varan kanunsuz öldürmelerden kaynaklanmış olabileceğine işaret ettiğini" ifade etmektedir.

2039

Yukarıda bahsedilen raporların dışında pek çok başka uluslararası insan hakları örgütü de Türkiye'deki insan hakları ihlalleriyle ilgili raporlar yayınlamıştır. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks'in hazırladığı rapor, Venedik Komisyonu'nun yayınladığı görüş ve Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Yüksek Komiseri Zeid Ra'ad Hussein'in Mayıs ayında kamuoyuna yaptığı açıklama, Türkiye'yi açıkça kınamakta ve Türkiye'yi yaşama hakkı başta olmak üzere iddia edilen tüm insan hakları ihlallerini durdurmaya çağırmaktadır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch)'nın yayımladığı Türkiye Raporu, "Hükümetin sokağa çıkma yasaklarını valilere "il sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin" sağlanması için "gereken karar ve tedbirleri alma" yetkisi veren İl İdaresi Kanununa dayandırdığını ve bu kanunun Ağustos 2015'ten evvel gece gündüz devam eden genel sokağa çıkma yasakları ilan etme yetkisini de kapsayacak şekilde hiç yorumlanmadığını ifade etmektedir.

Rapor, ayrıca Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun konuya ilişkin görüşünü de hatırlatmaktadır:

"Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun, söz konusu sokağa çıkma yasaklarını düzenleyen yasal çerçeveye ilişkin yayınladığı görüş, sokağa çıkma yasağı kararlarının dayandırıldığı İl İdaresi Kanunu'nun ve bu kanuna dayanarak alınan sokağa çıkma yasağı kararlarının, hem Anayasa'dan hem de Türkiye'nin temel insan hakları alanındaki uluslararası yükümlülüklerinden (özellikle de AIHM ve onun emsal kararlarından) kaynaklanan hukukilik ölçütünü karşılamadığı sonucuna vardı. Komisyon Türkiyeli yetkililere, il idaresi kanununa dayanarak sokağa çıkma yasağı kararı ilan etme uygulamasından vazgeçmelerini tavsiye etti."

Bu bağlamda;

1. Türkiye'deki insan hakları ihlallerini tespit eden Avrupa Konseyi "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" raporu ile İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye raporunda, Bakanlığınıza bağlı güvenlik güçleri tarafından işlendiği iddia edilen suçlara dair ifadeler yer almaktadır. Rapor, Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Bu konuda harekete geçilmiş midir? Bakanlığınızın bir yol haritası var mıdır?
2. Sokağa çıkma yasaklarının Valilere verilen İl İdaresi Kanununa dayandırılması konusunda en önemli uluslararası insan hakları kurumlarından gelen eleştirilerle ilgili Bakanlığınızın görüşü nedir?
3. Bakanlığınızı ilgilendiren konularla ilgili raporlarda belirtilen eleştiriler hakkında Dışişleri Bakanlığı ile şimdiye kadar bir görüşme veya çalışma gerçekleştirdiniz mi?